

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Violy Takáčovej v právnej veci žalobcu **O. V., V.**, IČO: X., zastúpený JUDr. P. H., advokátom S., I. X., proti žalovanej **Sociálna poisťovňa – ústredie**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, v konaní o návrhu žalobcu na preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. 332-4923-GC-04/2006 zo dňa 04.12.2006, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S 15/2007-23 z 21.03.2007 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne – ústredie v Bratislave č. 332-4923-GC-04/2006 zo 04.12.2006 z dôvodov podľa § 250ja ods. 2 písm. c/ a d/ O.s.p. **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** na ďalšie konanie.

Účastníkom sa náhrada trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca podal odvolanie proti rozsudku krajského súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žaloba proti právoplatnému rozhodnutiu žalovaného o povinnosti žalobcu zaplatiť predpísané poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie od 01.04.2002 do 31.12.2003 v sume 257 220,-Sk. Krajský súd dôvodil tým, že žalobca zamestnával v kontrolovanom

období osoby na základe dohôd o pracovnej činnosti, uzatvorených podľa ustanovenia § 226a Zákonníka práce, na dobu dlhšiu ako 6 po sebe idúcich dní, s dohodnutou odmenou 500,-Sk a tieto osoby neboli nikde poistené a nepoberali starobný ani invalidný dôchodok. Podľa ustanovenia § 68 vyhlášky č. 165/1979 Zb. , platnej k 31.12.2003 na nemocenskom poistení sú za podmienok ďalej ustanovených zúčastnení pracovníci činní na základe dohody o pracovnej činnosti, ak

a/ nie sú poistení (zabezpečení) už z dôvodov inej činnosti,

b/ nepoberajú starobný ani invalidný dôchodok a

c/ dohoda o pracovnej činnosti mala trvať alebo trvala dlhšie ako 6 pracovných dní po sebe idúcich a zárobok za ňu mal dosiahnuť alebo dosiahol aspoň 400 vtedy platných Kčs.

K námietke žalobcu, pokiaľ išlo o poukázanie na ustanovenie § 9 zákona č. 54/1956 Zb. (krajský súd uviedol § 9 vyhlášky č. 165/1979 Zb.) je podľa názoru krajského súdu potrebné uviesť, že okruh poistených osôb vymedzoval v tom čase platný zákon č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov. Podľa ustanovenia § 2 písm. d/ vtedy platného vyššie citovaného zákona boli poistené , ak boli činné na území Slovenskej republiky aj ďalšie osoby, o ktorých to ustanovovali osobitné predpisy, napr. vyhláška č. 165/1979 Zb.

Podľa ustanovenia § 6 ods. 1. zákona č. 54/1956 Zb. , platného ku dňu 31.12.2003 za príležitostné sa považuje náhodné jednorazové zamestnanie, ktoré podľa dojednania nemá trvať a ani netrvalo dlhšie než 5 pracovných dní po sebe idúcich. Za príležitostné sa ďalej považuje zamestnanie, ktorého obsahom je len pracovná činnosť malého rozsahu, t.j. najmä zamestnanie, v ktorom zárobok nedosahuje ani 120,-Kčs za kalendárny mesiac, citácia § 6 ods. 2 zákona č. 56/1956 Zb.

Z vyššie uvedených zákonných ustanovení vyplýva podľa názoru krajského súdu, že na strane žalobcu nebola splnená podmienka podľa ustanovenia § 5 písm. d/ citovaného zákona, teda aj pracovníci, ktorí v tomto prípade vykonávali prácu na dohodu, nemohli byť vyňatí z poistenia, pretože sa nejednalo o ich príležitostné zamestnanie, ako to upravoval vtedy platný právny predpis.

Žalobca v odvolaní žiadal prvostupňový rozsudok zmeniť a zrušiť rozhodnutie žalovaného. Poukázal na to, že Krajský súd v Košiciach sa stotožnil s názorom žalovaného, že

predmetný právny predpis vyhláška č. 165/1979 Zb. bola zrušená zákonom č. 461/2003 Z. z. s účinnosťou od 01. januára 2004. Krajský súd v Košiciach však podľa žalobcu nevzal do úvahy skutočnosť, že ustanovenie § 9 zákona č. 54/1956 Sb. o nemocenskom poistení zamestnancov bolo zrušené s účinnosťou od 01.01.1991 a práve toto ustanovenie § 9 citovaného zákona zmocnilo predpis nižšej právnej sily, vyhlášku č. 165/1979 Zb. upresniť rozsah nemocenského poistenia zamestnancov. V dôsledku zániku zmocňujúceho ustanovenia sa stali ustanovenia vyhlášky č. 165/1979 Zb. , ktorými sa mení rozsah nemocenského poistenia nulitnými, nakoľko predpis nižšej právnej sily, vyhláška nemôže bez zmocňujúceho ustanovenia, uvedeného v zákone, meniť rozsah práv a povinností, ustanovených zákonom. Žalobca pritom poukázal na článok 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Ďalej poukázal na ustanovenia článku 13 ods. 1., článku 120 ods. 1. a článku 123 Ústavy SR a na to, že Ministerstvá a iné orgány štátnej správy na základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy sa vyhlasujú spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Krajský súd v Košiciach však podľa žalobcu dospel k záveru, že prvostupňový správny orgán Sociálna poisťovňa, pobočka S. právne správne predpísal poistné vo výške 257 220,-Sk na základe vyhlášky, pričom táto nemá oporu v zákone, zmocňujúce ustanovenie na jej vydanie bolo zrušené, a teda poistné bolo predpísané na základe vyhlášky, ktorá rozširuje okruh povinností fyzickým a právnickým osobám v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky.

Ďalej poukázal na to, že príjem osôb zamestnávaných na základe Dohôd o pracovnej činnosti bol podľa zistení Krajského súdu v Košiciach vo výške 500,-Sk v roku 2002, resp. 2003, pričom tento zárobok činil cca 10 % minimálnej mzdy, ktorá v roku 2002 bola vo výške 4 920,-Sk a v roku 2003 v sume 5 570,-Sk. V roku 1979 v čase prijatia predmetnej vyhlášky minimálna mzda síce určená nebola, ale priemerná mzda nedosahovala výšku 2 500,-Kčs. Uplatňovaním tohto ustanovenia takýmto spôsobom by bol žalobca neprimerane postihnutý tvrdosťou zákona.

Žalovaná žiadala prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Podľa žalovanej okruh poistených osôb vymedzoval v spornom období zákon tak, že v zmysle § 2 písm. d/

zákona ďalšími osobami zaradenými do osobného rozsahu nemocenského poistenia boli osoby taxatívne vymenované osobitným predpisom (odkaz č. 3). Podľa poznámky k odkazu č. 3 pod čiarou týmto osobitným predpisom je vyhláška Ústrednej rady odborov č. 165/1979 Zb. o nemocenskom poistení niektorých pracovníkov a o poskytovaní dávok nemocenského poistenia občanov v osobitných prípadoch v znení neskorších predpisov. Do predmetnej skupiny osôb patrili aj osoby činné na základe dohody o pracovnej činnosti. Uvedená vyhláška bola záväzná až do jej zrušenia zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, ktorý nadobudol účinnosť od 01. januára 2004.

Najvyšší súd, ako súd odvolací, preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok a konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, v medziach podaného odvolania a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné. Súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania s poukazom na ustanovenie § 250ja ods. 2 O.s.p.

Podľa názoru odvolacieho súdu krajský súd vydal svoje rozhodnutie o zamietnutí žaloby, hoci v predmetnej veci nebol riadne zistený stav veci a rozhodnutie žalovaného je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

Rozhodnutím z 26.06.2006 Sociálna poisťovňa – pobočka S. predpísala žalobcovi s poukazom na § 178 ods. 1. písm. a/ bod ôsmy a § 277 ods. 1. zákona č. 461/2003 Z. z. poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie s tým, že neoddeliteľnou súčasťou tohto rozhodnutia je príloha. V dôvodovej časti rozhodnutia prvostupňový správny orgán s poukazom na § 14 ods. 1. písm. a/ a b/ a ods. 2 písm. a/ a b/ zákona NR SR č. 274/1994 Z. z. uviedol, že žalobca ako platiteľ a odvádzateľ poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie poistné zaplatil nesprávne v nižšej sume za mesiace jún 2002 až november 2002 a jún 2003 až september 2003.

Žalobca v odvolaní proti rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu namietal, že:

-v prípadoch, v ktorých správny orgán dospel k názoru, že platiteľ poistného bol povinný poistné odvádzat', išlo o príležitostné zamestnanie a poukázal pritom na ustanovenie § 5 a § 6 zákona č. 54/1656 Zb. o nemocenskom poistení,

-tvrdil, že pracovnoprávne vzťahy, z ktorých sociálna poisťovňa predpísala poistné, boli založené na dohodách o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru. Podľa žalobcu

z ustanovenia § 14 ods. 2 zákona č. 274/1994 Z. z. v spojení s § 2 zákona č. 54/1956 Zb. vyplýva, že na nemocenskom poistení sú zúčastnení len zamestnanci v pracovnom pomere a z § 5 a § 6 zákona č. 54/1956 Zb. vyplýva, že akýkoľvek zamestnanci sú v prípade príležitostnej práce vyňatí z poistenia. Podľa žalobcu preto nevznikla mu povinnosť ako zamestnávateľovi odvádzať poistné.

Sociálna poisťovňa – ústredie rozhodnutím zo 04.12.2006 zamietla odvolanie žalobcu a prvostupňové rozhodnutie potvrdila. Dospela k záveru, že je v súlade so zákonom. Svoje rozhodnutie odôvodnila ustanovením § 277 ods. 1. zákona č. 461/2003 Z. z., citáciou ustanovenia § 14 ods. 1. písm. a/ a b/, § 14 ods. 2 písm. a/ a b/ zákona č. 274/1994 Zb. , § 19 ods. 1. zákona a tiež /na rozdiel od prvostupňového rozhodnutia) aj ustanovením § 68 vyhlášky č. 165/1979 Zb. (zrušenej zákonom č. 461/2003 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2004) a dôvodila tiež § 2 písm. d/ zákona č. 54/1956 Zb. Na základe vyjadrenia Inšpektorát práce Košice súčasne žalovaná konštatovala, že žalobca uzatvoril s fyzickými osobami dohody o pracovnej činnosti na dobu dlhšiu ako 6 pracovných dní po sebe idúcich a ich zárobok dosiahol sumu minimálne 400,-Sk mesačne. Aj keď to druhostupňový správny orgán v dôvodoch rozhodnutia výslovne neuviedol, zo súvislosti so znením § 68 písm. c/ vyhlášky č. 165/1979 Zb. možno vyvodiť, že doplnil právny dôvod predpísania poistného práve o ustanovenie § 68 písm. c/ vyhlášky.

Odvolací súd konštatuje, že rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu (výrok rozhodnutia) ani rozhodnutie odvolacieho orgánu neobsahuje uvedenie ustanovenia zákona, na základe ktorého bolo poistné predpísané, t.j. ustanovenie , na základe ktorého bol žalobca ako platiteľ odvádzateľ poistného povinný poistné v rozhodnom období platiť (§ 47 ods. 2 Správneho poriadku).

Žalovaný v dôvodoch rozhodnutia o odvolaní žalobcu sa vôbec nezaoberal jeho tvrdením, že išlo o príležitostné zamestnania podľa § 5 a § 6 zákona č. 54/1956 Zb. Na uvedené poukázal žalobca aj v podanej žalobe proti rozhodnutiu žalovaného.

Podľa názoru odvolacieho súdu, tým, že sa správny orgán nevyporiadal s dôvodmi odvolania, ktorého podstatou bolo tvrdenie o príležitostnom zamestnaní , je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Odvolací súd pritom poznamenáva, že záver o prekročení medzí ustanovených v § 6 ods. 1. zákona č. 54/1956 Zb. (počet dní nepretržitého

vykonávania práce) musí byť konkretizovaný a individualizovaný vo vzťahu k u konkrétnym vykonávateľom tejto práce a nemôže byť nahradený len odkazom na vyjadrenie orgánu inšpekcie práce. Skutkové zistenia, ktoré by mali byť podkladom pre rozhodnutie nie sú súčasťou predloženého administratívneho spisu.

Ako ďalší dôvod nezákonnosti poukázal žalobca na to, že § 9 zákona č. 54/1956 Zb. bol zrušený už s účinnosťou od 01.01.1991 a práve toto ustanovenie zmocnilo na vydanie predpisu nižšej právnej sily (vyhláška č. 165/1979 Zb.), pričom v dôsledku zániku zmocňujúceho ustanovenia nemožno na základe neho meniť rozsah práv a povinností ustanovených zákonom.

Pokiaľ žalobca namietal právne posúdenie veci podľa vyhlášky č. 165/1979 Zb. , odvolací súd poukazuje na to, že ustanovenie § 9 zákona č. 54/1956 Zb. , podľa ktorého mohlo FMPaSV vyhláškou upravovať podrobnosti o osobnom rozsahu poistenia (o i. podľa písm. d/ iných pracovníkov poistených podľa § 2 ods. 3 v znení platnom do 31.07.1991 Zb.) stratilo platnosť a účinnosť 01.08.1991.

Vyhláška č. 165/1979 Zb. bola vydaná na vykonanie viacerých ustanovení zákona č. 54/1956 Zb., nielen na vykonanie § 9 zákona. Nepostačuje preto všeobecný poukaz na skutočnosť, že vyhláška bola zrušená až s účinnosťou od 01.01.2004 zákonom č. 461/2003 Zb. Žalovaný sa však z tohto hľadiska účinnosťou ustanovenia § 68 vyhlášky pre stanovenie okruhu poistených nezaoberal.

Pokiaľ žalovaný v rozhodnutí o odvolaní dôvodil ustanovením § 2 písm. d/ zákona č. 54/1956 Zb. (podľa ktorého poistení sú ďalšie osoby, o ktorých to ustanovujú osobitné predpisy, s poukazom na vyhlášku č. 165/1979 Zb.), bolo dôvodné, aby sa žalovaný s platnosťou a účinnosťou § 68 vyhlášky vysporiadal už na základe podaného odvolania žalobcu. Odvolací súd pritom dáva do pozornosti uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 18/02 z 13.05.2004, ktorého právna veta znie: „Ak zákonodarca abroguje zákon alebo ak pri derogácii zruší aj splnomocňovaciu blanketu zákona a aj ak prostredníctvom derogačnej klauzuly výslovne nezruší vykonávacie právne predpisy, dochádza k zániku ich platnosti a účinnosti, v dôsledku zániku účinnosti a platnosti zákona na vykonanie ktorého boli vydané“.

Z týchto dôvodov odvolací súd, s poukazom na ustanovenie § 250ja ods. 3 O.s.p. zmenil rozsudok krajského súdu a rozhodnutie žalovanej zrušil a vec vrátil správnomu orgánu na nové konanie a rozhodnutia.

O trovách konania súd rozhodol s poukazom na ustanovenie § 250k ods. 1. O.s.p., pričom dôvody na nepriznanie náhrady trov videl v tom, že žalobca v správnom konaní nenamietal nedostatočné skutkové zistenia žalovaného, bez ktorých je samotné právne posúdenie veci neuskutočniteľné.

P o u ě n i e: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. októbra 2008

Za správnosť vyhotovenia:
Zuzana Katuščáková

JUDr. Ida Hanzelová, v. r.
predsedníčka senátu